

สรุป

ระบบบัญชีเงินราชการของกองทัพบกตามข้อบังคับทหารบกและทหารอากาศ ว่าด้วย การเงิน 79 สามารถใช้บันทึกการรับจ่ายทรัพย์สิน ตลอดจนทรัพย์สินที่มีอยู่ในส่วนราชการ ต่าง ๆ และยังใช้สำหรับบันทึกหนี้สินที่เกิดจากการซื้อและขายเชื่ออีกด้วย ต่อมาภาวะการณ ของบ้านเมืองไม่เรียบร้อย ทำให้เจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอแก่การปฏิบัติงานและต้องการความ สะดวกรวดเร็ว จึงต้องยกเลิกบัญชีส่วนที่ใช้สำหรับบันทึก ประเภทสถิติ สมบัติ และหนี้สิน เพื่อให้งานทางด้านการบันทึกทางบัญชีน้อยลง และมีการปรับปรุงระบบบัญชีที่ใช้อยู่อีกหลายครั้ง เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและสอดคล้องกับวิธีการงบประมาณและการเบิกจ่ายเงิน

ดังนั้น ระบบบัญชีที่ใช้อยู่ในปัจจุบันจึงมีรากฐานมาจากระบบบัญชีที่ใช้มาตั้งแต่ พ.ศ. 2479 ซึ่งระบบบัญชีนี้ยังมีข้อบกพร่องและให้ประโยชน์แก่ผู้บริหารในการใช้ข้อมูลทางการบัญชี เพื่อการวางแผนและควบคุมใคน้อย จึงสมควรทำการปรับปรุงให้ระบบบัญชีมีประสิทธิภาพและ สามารถใช้ข้อมูลทางการบัญชีให้เป็นประโยชน์ในการควบคุมและบริหารมากขึ้น

ปัญหาที่เกิดขึ้นในระบบบัญชีที่ใช้อยู่ในปัจจุบันมีหลายด้านด้วยกัน ซึ่งจะพอสรุปได้ดังนี้

1. ปัญหาทางด้านการปฏิบัติทางการบัญชี แบ่งออกเป็น

ก. การบันทึกรายการรับเงินผ่านธนาคารจะต้องลงบันทึกทางบัญชีถึง 2 คู่ ทำให้ต้องลงบัญชีมากโดยไม่จำเป็น และไม่ได้ใช้ประโยชน์จากช่อง "ธนาคาร" ของเอกสาร รับเงินสด นอกจากนี้ของ "ธนาคาร" ของเอกสารลงบันทึกรายการขั้นต้นทั้ง 2 ไม่สามารถ แสดงถึงยอดเงินฝากหรือสิ่งจ่ายจากธนาคารทั้งสิ้น

ข. บัญชีเงินเบิกคลังที่ใช้อยู่ในปัจจุบันไม่สามารถแสดงสถิติการเบิกและจ่าย เงินงบประมาณ ทำให้ไม่สามารถใช้ประโยชน์ในการควบคุมงบประมาณได้

ค. ระบบบัญชีที่ใช้ในปัจจุบันไม่ให้ข้อมูลแก่ผู้บริหารเพื่อใช้ในการวางแผน และควบคุมใค้อย่างเพียงพอและสะดวกรวดเร็ว

ง. ลักษณะของบัญชีแยกประเภทที่ให้อยู่ทำให้ไม่สามารถใช้ประโยชน์ในการ
 สอนนับครัวเรือนระหว่างบัญชีได้

จ. หลักฐานที่ใช้ในการจ่ายเงินเดือนหรือค่าจ้างที่ให้อยู่ในปัจจุบัน ทำให้ไม่
 สามารถแบ่งงานให้เจ้าหน้าที่ช่วยบันทึกและจ่ายเงินได้

ฉ. ไม่มีการใช้ระบบบัญชีคุมยอดและบัญชีย่อย ทำให้บัญชีแยกประเภทที่จะ
 ต้องนำไปแสดงในรายการสอบยอดบัญชีเงินมีเป็นจำนวนมาก และมีความยุ่งยากในการค้นหา
 เมื่อเกิดข้อผิดพลาดขึ้น

ช. ยังไม่มีการเปลี่ยนแปลงวิธีปฏิบัติทางบัญชีให้สอดคล้องกับวิธีปฏิบัติทาง
 การเงินหรือ ขก. 10 ที่ให้อยู่ในปัจจุบัน

2. ปัญหาความบุคคล แบ่งออกเป็น

ก. ปริมาณงานมากกว่ากำลังพล

ข. เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ความชำนาญในการปฏิบัติงาน

ค. เจ้าหน้าที่ขาดความสนใจในการปฏิบัติงาน

3. ปัญหาความขาดแคลนอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ที่เหมาะสมในการปฏิบัติ
 งาน

4. ปัญหาการควบคุมภายใน

5. ข้อบกพร่องและทุจริตที่เกิดขึ้นเนื่องจากไม่ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับที่วางไว้
 หรือเนื่องจากระเบียบข้อบังคับที่วางไว้ไม่รัดกุม หรือเนื่องจากเจ้าหน้าที่ขาดความรู้ในการ
 ปฏิบัติงาน

จากปัญหาต่าง ๆ ข้างต้นได้เสนอแนะให้มีการแก้ไขปัญหาดังนี้

1. ปัญหาทางด้านการปฏิบัติทางการบัญชี เสนอแนะให้แก้ปัญหาดังนี้

ก. ในระยะสั้น ให้ปรับปรุงระบบบัญชีที่ใช้อยู่ในปัจจุบันให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น แบ่งออกเป็น 2 ทางคือ

(1) ปรับปรุงเฉพาะวิธีลงบันทึกในเอกสารรับเงินสดประจำวัน เอกสารจ่ายเงินสดประจำวัน และการบันทึกทางบัญชีเกี่ยวกับการรับจ่ายเงินผ่านธนาคาร

(2) ปรับปรุงสิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้คือ

(ก) แบบของเอกสารประกอบการลงบัญชี สมุดบันทึกรายการขั้นต้น และบัญชีแยกประเภท

(ข) จำนวนและประเภทของบัญชีแยกประเภท

(ค) รหัสกำกับบัญชีแยกประเภท

(ง) ปรับปรุงวิธีลงบันทึกทางบัญชี

ข. ในระยะยาว ให้ปรับปรุงโดยยกเลิกทุกระบบบัญชีที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน และนำระบบบัญชีใหม่มาใช้

2. ปัญหาคนบุคคลเสนอแนะให้แก่ปัญหาโดย

ก. ควรมีการสำรวจเพื่อกำหนดและจัดหากำลังพลให้สอดคล้องกับปริมาณงาน

ข. มีการฝึกฝนอบรมเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานให้มีความรู้ความสามารถ นอกจากนี้ควรจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน และมีศูนย์รวบรวมความรู้เพื่อเป็นแหล่งให้ความรู้และข้อมูลในการปฏิบัติงาน

ค. กระตุ้นเจ้าหน้าที่ให้เกิดความสนใจในหน้าที่การงาน โดยการสร้างขวัญเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน และพัฒนาภาวะความเป็นผู้นำของหัวหน้าหน่วยงานนั้น ๆ

3. ปัญหาคนอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ในการปฏิบัติงาน เสนอแนะให้แก่ปัญหาโดยสำรวจสภาพและปริมาณอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ที่มีอยู่ในปัจจุบัน และจัดหาอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ที่เหมาะสมเพิ่มเติมให้เพียงพอแก่การปฏิบัติงาน

4. ปัญหาการควบคุมภายใน เสนอแนะให้แก้ปัญหาคือ

ก. จัดหาเจ้าหน้าที่ตรวจบัญชีที่มีความรู้ความสามารถให้มีจำนวนเพียงพอที่จะปฏิบัติงานได้ทันตามกำหนดระยะเวลาที่วางไว้

ข. ควรให้ผู้บังคับบัญชาและหน่วยรับตรวจเห็นความสำคัญของการตรวจบัญชี โดยนำผลการตรวจบัญชีกลับมา (Feed Back) ใช้ในการวางแผน ควบคุม และประเมินค่า การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่

5. ขอบกพร่องและทุจริตที่เกิดขึ้น เสนอแนะให้แก้ปัญหาคือวางมาตรการ การให้รางวัลและลงโทษจากผลของการปฏิบัติงาน ซึ่งจําเป็นขอมุ่งมั่นที่ออกใหม่ให้แก่วุฒิบติปฏิบัติงานทราบ ปรับปรุงระเบียบขอมุ่งมั่นที่ไม่รัดกุมให้รัดกุมยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการป้องกันการทุจริต (Preventive Control) และจัดการอบรมเจ้าหน้าที่ให้เข้าใจวิธีการปฏิบัติงานที่ถูกต้อง

ในการดำเนินการแก้ไขปัญหาและนำระบบบัญชีที่วางขึ้นใหม่มาใช้ จะต้องใช้เวลา และได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนด้วยความเต็มใจจากเจ้าหน้าที่ทุก ๆ ระดับ เช่น จากผู้บังคับบัญชาระดับต่าง ๆ จากเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน เป็นต้น การดำเนินการแก้ไขจึงจะได้ผลเต็มที่

นอกจากนี้ การนำระบบบัญชีใหม่มาใช้ผู้บังคับบัญชา หรือหัวหน้าหน่วยงานจะต้องมีความรู้ทางด้านมนุษยสัมพันธ์ และวิธีโน้มน้าวจิตใจของผู้ใต้บังคับบัญชาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องให้เข้าใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง ตลอดจนวิธีแนะนำการเปลี่ยนแปลงด้วย หาวิธีจูงใจและทำให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเกิดพลังใจในการปฏิบัติงาน เห็นความสำคัญและประโยชน์ของการเปลี่ยนแปลง ขอมรับการเปลี่ยนแปลงและให้ความร่วมมือด้วยความเต็มใจ เพื่อป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากการต่อต้านการเปลี่ยนแปลง (Resistance to Change) เนื่องจากเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเกิดความรู้สึกว่าระบบใหม่จะต้องยุ่งยากกว่าเดิม หรืออาจต้องทำงานเพิ่มขึ้น และต้องเสียเวลาในการศึกษาระบบใหม่

เพื่อให้การแก้ปัญหาและการนำระบบบัญชีใหม่มาใช้ให้ได้ผลอย่างเต็มที่ ผู้ดำเนินการวางรูปแบบบัญชีควรจะต้องพิจารณาถึงสิ่งต่อไปนี้ด้วยคือ

1. จะต้องได้รับการเห็นด้วย และสนับสนุนจากผู้บริหารงานชั้นสูงในการเปลี่ยนแปลงเอาระบบใหม่มาใช้แทนระบบเก่า
2. ความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ทุก ๆ คนที่มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามระบบบัญชีและวิธีการปฏิบัติงานใหม่
3. เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานต้องมีความสามารถเพียงพอกับการทำงานที่จะมอบให้
4. เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน จะต้องเข้าใจงานที่จะทำและผลของงานที่จะได้ออกมาในรูปตัวเลข หรือสถิติหรือรายงานต่าง ๆ
5. เพื่อขจัดปัญหาอันอาจเกิดขึ้นได้ในการปฏิบัติงานใหม่ และเพื่อช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานได้เข้าใจในงานที่กำลังปฏิบัติอยู่ จึงควรมีคำสั่งหรือคู่มือการปฏิบัติงานตามระบบใหม่ และมีการอบรมแก่เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานด้วย
6. ถ้ามีการใช้เครื่องมือเครื่องจักรต่าง ๆ ก็ควรต้องมีการอธิบายการใช้เครื่องแต่ละชนิด และมีการฝึกหัดให้ผู้ใช้เครื่องนั้น ๆ มีความชำนาญในการใช้ด้วย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย